

Provincie
Noord-Holland

TOELICHTING WEIDEVOGEL- LEEFGEBIEDEN

Toelichting Weidevogelleefgebieden

Over wie gaat het?

Weidevogels zijn vogels die in uitgestrekte en kruidige graslanden broeden. De meest bekende soorten zijn: de Kievit, de grutto, de tureluur en de scholekster. 90% van de grutto's wereldwijd broedt in Nederland. Ruim 15% van het aantal weidevogels in Europa, bivakkeert in Noord-Holland. Veel soorten nemen dusdanig af dat ze worden bedreigd met uitsterven.

Uit het boek Agrarisch natuurbeheer in Nederland blijkt dat met de huidige maatregelen er op termijn slechts 1.500

gruttoparen over blijven. In de jaren tachtig leefden er ruim 100.000 paren in ons land. Tegenwoordig nog circa 30.000 als gevolg van versnippering van gebieden en intensivering van de landbouw.

Wat voor leefomgeving hebben weidevogels nodig?

Een optimale leefomgeving voor weidevogels is open, uitgestrekt (ongeveer 250 hectare) en er is veel kruidrijk gras, voorzien van voedsel. Weidevogels zijn schuwe beesten en hebben snel last van verstoringen.

Bij voorkeur blijven ze dan ook ver uit de buurt van bosjes, bomenrijen en bebouwing als woningen, wegen, fiets- en wandelpaden. Ze verschuilen zich in het hoge gras zodat ze van veraf kraaien en andere roofvogels en vossen kunnen spotten. In grote groepen zijn ze in staat om met de kracht van de massa vijanden weg te jagen. Belangrijk is dat het grondwater in het leefgebied van weidevogels hoog is. Vooral voor kuikens is het vanwege hun korte snabels noodzakelijk dat voedsel als insecten en spinnen zich in het grasland, in de toplaag van de bodem bevindt. De volwassenen hebben de wormen en larven nodig.

Waarom gaat het slecht met de weidevogels?

De ruimte voor goede leefomgevingen neemt steeds verder af. De steeds verder-gaande verstedelijking door een verdere bevolkingsgroei is hiervan een van de oorzaken. Daarnaast is er in Nederland een landbouwsysteem opgebouwd dat is gericht op een verlenging van het groeiseizoen om tot een zo hoog mogelijke productie te komen.

Zo wordt het waterpeil in sloten bijvoorbeeld laag gehouden om zo vroeg mogelijk in het voorjaar met machines het land te kunnen bewerken. Daarnaast is het gebruikelijk om het gras in de weilanden vaker en eerder dan voorheen te maaien met alle mogelijke consequenties voor de voedsel-, broed- en schuilplaatsen van weidevogels.

Wat is de rol van de provincie?

Een van de provinciale kerntaken is de bescherming en ontwikkeling van de Noord-Hollandse natuur en het landschap. Naast de weidevogels gaat het onder andere ook om insecten zoals vlinders.

Noord-Holland is één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheid in Europa en dat geeft een grote verantwoordelijkheid voor deze soorten. Deze zorg is vastgelegd in nationale wet- en regelgeving die voortkomt uit internationale verdragen en uit de Europese Vogelrichtlijn.

De provincie heeft regels vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening, waarin tevens de begrenzingen van weidevogelleefgebieden zijn

opgenomen. Zij wil hiermee aantasting van de weidevogelleefgebieden voorkomen.

Verder verleent de provincie subsidies aan natuurorganisaties en agrariërs voor het beheer en inrichting van de weidevogel-gebieden. Voor meer informatie wordt naar het Natuurbeheerplan 2018 verwezen: <https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Weidevogels>. Tevens subsidieert de provincie de opleiding van weide-vogelbeschermers en is er subsidie beschikbaar om de inrichting van weidevogelgebieden te verbeteren.

Ook landelijk worden actieplannen uitgerold, gericht op herstel van weidevogelpopulaties. Zo is er een project gestart om de inrichting van gebieden en het beheer te verbeteren. De beste weidevogelgebieden zijn vaak een combinatie van natuurbeheer van weidevogelgraslanden en daaromheen agrarisch gebied met agrariërs die meewerken aan natuurbeheer.

Waarom mag ik hier niet bouwen? Op deze plek zijn geen weidevogels.

Het gaat niet om één plek maar om een gebied van ongeveer 250 hectare dat weidevogels nodig hebben om bij gevaar en onvoldoende voedsel uit te kunnen wijken naar andere delen. Indien er gebouwd wordt aan de randen van beschermde gebieden (dus buiten de weidevogelleefgebieden) dan geeft dat verstoring maar zullen de vogels wellicht nog een andere plek vinden. Wordt er aan de randen van de randen gebouwd (dus binnen de weidevogelleefgebieden) dan kunnen uitwijkmogelijkheden zo beperkt worden dat ze het niet overleven.

Een vergelijking valt te maken met een vissenkom. Haal je hier één schep water uit dan overleven de vissen het wel. Bij twee wellicht ook nog. Maar bij de derde schep hebben ze onvoldoende tot geen leefruimte meer en gaan ze dood.

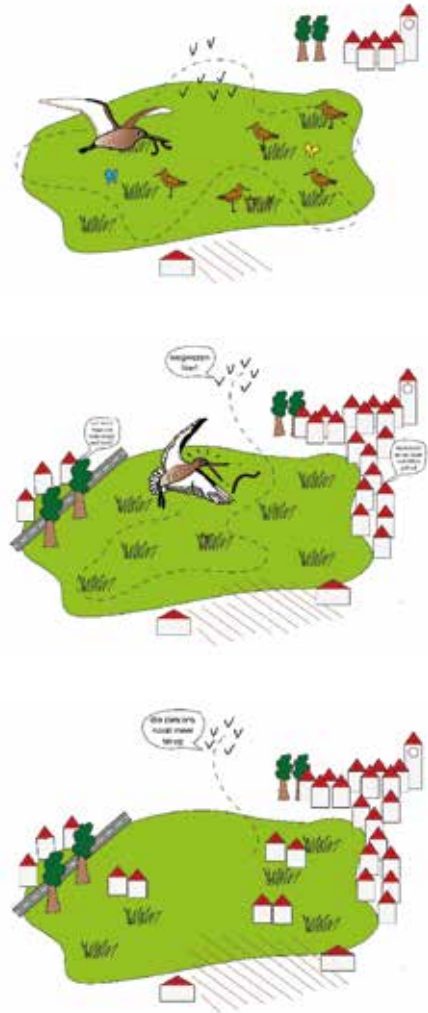

Het kan natuurlijk voorkomen dat er in een geheel weidevogelleefgebied geen weidevogels voorkomen. Daarom laat de provincie regelmatig monitoren.

In de periode 2018-2020 worden de aantallen in beeld gebracht voor een actueel overzicht. Noord-Holland is te omvangrijk om in één jaar te kunnen tellen. Het gaat immers om meerdere telrondes van broedparen en nesten. De monitoring is input voor een evaluatie in 2021 op basis waarvan de provincie bestaand beleid kan wijzigen.

Wat is een groot openbaar belang?

Een groot openbaar belang betreft een maatschappelijk belang dat in de belangenafweging een zwaarder gewicht moet krijgen dan de handhaving van het natuurbelang. Het gaat dus nooit om een puur particulier belang.

Laura Peetoom, provincie Noord-Holland

Waarom verschillen de kaarten met weidevogelleefgebieden in het Natuurbeheerplan en de Provinciale Ruimtelijke Verordening van elkaar?

In het Natuurbeheerplan 2016 is de kerngebiedenbenadering vastgelegd. Met behulp van onderzoek zijn de beste leefgebieden voor weidevogels geselecteerd.

Dit gebeurde aan de hand van criteria als: omvang, openheid, waterhuishouding, verstoring, graslandgebruik, soorten, aantallen en dichtheden van de vogels. Ook de bereidheid van agrariërs om deel te nemen aan beheer speelde een rol. Het motto is: "meer doen in minder gebieden." Daarmee wordt de subsidie geconcentreerd op plekken waar de kansen voor weidevogels het beste zijn. De kerngebieden zijn daarmee met ongeveer 20.000 ha ingeperkt ten opzichte van de jaren daarvoor.

De vertaling van de kerngebieden naar de Provinciale Ruimtelijke Verordening heeft nog niet plaatsgevonden. De weidevogelleefgebieden zijn destijds in de Structuurvisie/Provinciale Ruimtelijke Verordening behalve voor bescherming van de vogels ook opgenomen vanwege

de karakteristieke openheid van het landschap. Daarom laat de provincie momenteel door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) verkennen op welke manier deze beeldbepalende weidelandschappen beschermd kunnen blijven. Deze verkenning maakt onderdeel uit van een bredere verkenning naar de provinciale beschermingsregimes en vormt een bouwsteen voor de Omgevingsvisie en de hierbij horende Omgevingsverordening.

Wat valt er nationaal en op Europees niveau nog te zeggen over de weidevogels

De Tweede Kamer heeft verzocht om landelijke monitoring van de weidevogelleefgebieden en extra financiële middelen voor hun bescherming. Alle provincies zijn met dit onderwerp bezig. De Vogelbescherming heeft een klacht ingediend bij de Europese Commissie over het niet nakomen van de internationale verplichtingen door Nederland. Nederland zou zich te weinig inspannen voor bescherming van de weidevogels en de leefgebieden.

De grutto is te zien als een nationaal symbool van de weidevogels. Het staat

symbool voor een open landschap met
bloemrijke en kruidenrijke graslanden.
De grutto is in 2015 door het
Nederlandse publiek verkozen tot
Nationale Vogel.

WWW.NOORD-HOLLAND.NL

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector RO

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Oplage

100 exemplaren

Haarlem, februari 2018